

LBRIS

We know
books

IULIANA TUDOR

FERICIREA NU COSTĂ NIMIC

Povestea vieții mele de până acum
și două dialoguri despre credință,
oameni și succes cu Răzvan Bucuroiu

 UNIVERS

Cuprins

Când omul întâlnește om, Dumnezeu se umple de Bucurie (PĂRINTELE CONSTANTIN NECULA)	7
De citit înainte de a citi (ELISE STAN)	13

PARTEA I

OAMENI ȘI URME

CAPITOLUL I. Povestea străveche	21
Sârbu și aurul negru	21
Un sat cu straturi în adâncime	23
CAPITOLUL II. Povestea începe cu Ion și Maria	27
Maria mea avea chipul Maicii Domnului	33
CAPITOLUL III. Casa de lut	39
Cinci încăperi, trei generații	40
Casa Mare	41
Soba de teracotă cu plită	42
Mirosurile copilăriei	44
Teatru radiofonic cu Dârzan și Mitrina	44
Muzică la radioul adevărat	46
Locuri ale fricii	46
„Axa lumii trecea prin ochii mei“	48

Doamna de la televizor nu mai era fetița bunicilor	50
Mereu am fost mândră de familia mea	52
CAPITOLUL IV. Casa de piatră.	55
Mama, prima mea iubire	55
O fotografie în culorile fericirii	57
Durerea poate fi un motor care te propulsează înainte	58
Nici nu știm ce binecuvântare deghizată poate fi o boală sau o nenorocire	61
Mama este o vizionară	62
Mama, primul mentor din viața mea	64
Casă de piatră pentru oameni buni	66
Trabantul, mașina călătoriilor noastre	68
Tati – prieten din umbră, însoțitor și protectorul „fetelor“ lui	69
CAPITOLUL V. O fotografie pierdută, un jurnal dispărut, o dragoste fără viitor.	73
Fotografia pierdută	73
Alte glasuri, alte case	74
La masa copiilor, la tanti Caterina	75
Și mutările în alte case au fost tot un noroc	78
Îl iau pe Dumnezeu de mână și merg înainte	79
Distracție, dar cu măsură	81
O „tocilară“ care mergea la biserică, scria poezii și învăța pe rupte	81
Un jurnal pierdut, o pasiune stinsă	86
<i>Young lady.</i>	87
O înfățișare excentrică	90
O domnișoară drăguță, cu fuste lungi, își găsește perechea	91
CAPITOLUL VI. Performanță.	93
Primii pași	93
Trenul vieții mele	95

Ca un soldat cu arma la picior	97
Performanță	98
O inimă care se vede bătând prin rochie	100
Ecrane în flăcări, la propriu	102
Omul din cutia numită televizor	102
O familie mai mare	103
Greșeli, ezitări, emoții	104
O intervenție salvatoare: Sofia Vicoveanca	106
Vârfuri și performanță în numele României profunde	107
O dată-n viață	108
Oamenii au nevoie de bucurie	110
Vârfuri	112
Pe muchie de cuțit	113
Trezirea	113
CAPITOLUL VII. Cumpăna	117
„Eu nu am plecat niciodată, tu ai uitat de mine!“	117
Era liniște, era zbor, era alb	118
<i>Trăiesc... deci mai am treabă?</i>	120
„O să-mi moară pe masă“	121
Drumul vindecării	122
CAPITOLUL VIII. Suflete sub zăpadă	125
20 februarie 2012	125
16 februarie, ora 7,30	127
Ora 17,00	132
Ora 22,00	133
Ambasadoare a Crucii Roșii din România	134
Niște oameni sub zăpadă	135
Ajută-te singur ca să poți ajuta	136
O poveste veche de aproape un secol și jumătate	138
Omul căruia România îi datora în secolul XIX un sistem medical	139
<i>Lady with the Lamp.</i>	141
Regina Maria, Regina Inimii	145

CAPITOLUL IX. Opera vieții mele	149
Modelul	149
Am vorbit mult cu bebelușul, m-am jucat cu el, i-am spus povești de când era mic.	150
Marghioala și Aglaia, prietene pe viață.	152
Despre Dumnezeu cu Tudor	155

PARTEA A II-A

ÎN DIALOG CU RĂZVAN BUCUROIU

I. Chipurile lui Dumnezeu.	161
II. Oamenii de lângă mine.	181
În loc de încheiere (<i>Portret făcut de o prietenă</i>).	279

CAPITOLUL I

Povestea străveche**Sârbu și aurul negru**

Înainte de povestea mea a mai existat o stră-poveste: istoria veche a familiei mele, care începe cu stră-străbunicul din partea mamei.

În sat, străbunicului meu i se spunea Sârbu, pentru că acesta a fost numele pe care i l-au dat oamenii din Coadă Izvorului. Era fiul unui străin care venise de peste Dunăre în satul lor, însoțit de fratele lui, în căutarea unui loc pe care să-l transforme în *acasă*. Pentru cei din familia noastră, Sârbu era Tata Mare.

Cei doi frați aduseseră cu ei doi saci de galbeni la venirea lor în sat, cândva pe la jumătatea secolului al XIX-lea. Aurul galben s-a transformat în aur negru: pământul negru și roditor pe care l-au cumpărat în Coadă Izvorului. Frații veniți din străini și-au cumpărat pământuri, și-au luat neveste din partea locului și

s-au așezat la casele lor. Când a început Primul Război Mondial, străbunicul meu era însurat și avea trei fete, dintre care cea mai mare se măritase și deja era la casa ei. Bunica mea era fiica mijlocie a familiei și, atunci când tatăl ei a fost chemat pe front, copila de numai doisprezece ani, cât avea atunci, s-a transformat peste noapte într-o femeie care trebuia să poarte singură povara și responsabilitatea unei gospodării cu animale și pământuri; pe deasupra, trebuia să aibă grijă de sora mai mică și de mama ei, bolnavă la pat de ani de zile.

În 1914, viața unei fete rămase fără niciun bărbat în familie trebuie să fi fost atât de grea, încât i se poate părea de neînchipuit cuiva născut în ultimii zeci de ani. Era lumea în care casele erau iluminate de opaițe cu seu de oaie, de candelă sau de lămpi cu gaz, o lume încălzită de sobe care scoteau fum – sobe cu plită pe care se și gătea, pentru a face economie de lemne sau cărbuni. Dacă nu aveau cărbuni sau lemne, în timpul iernii oamenii puneau pe foc paie sau tulpini uscate de floarea-soarelui. Pentru a fierbe pe plită o oală de ciorbă de fasole, care fierbea greu, în ore și ore, femeile din sat erau nevoite să aprindă focul și să-l păzească încontinuu, punând lemne sau cărbuni pe foc. Acelor femei le-ar fi trebuit încă două-trei perechi de mâini ca să-și facă treburile zilnice înainte de apusul soarelui, fiindcă în lumina puțină a serii și în întunericul

noapții totul era mult mai greu. Aveau de făcut focul, de amestecat în mâncare, de spălat și întins rufe pe frânghia proptită cu o prăjină înaltă, cât mai la soare și în bătaia vântului, aveau de hrănit copii mai mici sau mai mari, de alăptat bebeluși, de împăcat și de șters lacrimile celor care cădeau și se loveau. Bunica a fost una dintre acele fete maturizate peste noapte care a supraviețuit și și-a trăit viața mai departe, în timpul celor două războaie și dincolo de ele, până târziu, în anii maturității mele, când a plecat brusc într-o lume mai bună.

Ea a fost mamaia mea. Mamaie. Maria.

Un sat cu straturi în adâncime

Dar povestea locurilor oamenilor din care mă trag este și mai veche. Coadă Izvorului este un sat de câmpie și deal, cu multă pădure în partea de vest a așezării. De curând, am citit pe un site al Repertoriului Arheologic Național că locul este o străveche așezare umană, în care s-au descoperit urme ale vieții din preistorie – mai multe structuri de tip tumulus din Epoca Bronzului. Movable de pietre sau de pământ, de formă conică sau piramidală, ridicate peste un loc în care s-au îngropat rămășițe omenești, acești tumuli sunt presărați pretutindeni în lume, la toate civilizațiile,

din cele mai vechi timpuri, trecând prin Antichitate și chiar în ultimele sute de ani, la popoarele care au continuat să trăiască în afara civilizației așa cum o cunosc oamenii moderni. Există un tumulus la sud de satul nostru, în spatele caselor, altul la aproximativ un kilometru sud de drumul comunal și la 800 metri est de râul Cricovul Dulce¹. Așadar, o așezare umană datând din preistorie, în care straturile de pământ poartă în ele oseminte de oameni, cioburi, unelte, podoabe, toate acele obiecte și fragmente de lucruri din care se aleg urmele vieților lor.

În mintea mea, imaginea satului Coadă Izvorului e ca în povești. Parte din această imagine este bunicul cu turma de oi și capre, vaci și cai, alături de care veneam desculță pe drum spre casă, la apusul soarelui. Bunicul este cel de la care am aflat povești cutremurătoare despre ce au trăit el și familia lui în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Femeile satului au fost agresate de soldații străini, gospodăriile devastate, iar viața lor, întreruptă de curgerea tumultuoasă a istoriei, a fost luată de la capăt iar și iar.

Îmi amintesc că ne opream de fiecare dată lângă fântână, locul în care poveștile pe care mi le spunea bunicul se încheiau cu o vorbă de ținut minte. Îmi spunea așa: „Când simți că viața te pune jos și totul o

¹Cf.: <http://ran-tmp.cimec.ro/sel.asp?codran=15867.01&Ojud=2&Ocat=1&Omod=2&nr=192>

ia la vale, să nu uiți niciodată că ai în tine puterea s-o iei de la capăt. Puterea asta o s-o ai mereu, atâta timp cât ești pe lume. Oricât ți-ar fi de greu, viața e bunul tău cel mai de preț“.

CAPITOLUL II

Povestea începe cu Ion și Maria

Dacă aș fi scris un roman, o poveste inventată, probabil că bunicii personajului principal din carte ar fi purtat numele Ion și Maria. Însă ei chiar așa s-au numit, în realitate, pe numele din actele lor. Sunt numele românești cele mai răspândite în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea. Pe vremea bunicilor mei, băieții erau botezați cu nume de sfinți; erau Ion, Marin, Nicolae, Mihail, Tudor, iar frumoasele nume feminine ale acelor timpuri – Maria, Ioana, Ana, Floarea – mi se par frumoase și poetice și acum. Din păcate, numele vechi au început să fie uitate sau înlocuite cu tot felul de nume derivate.

Povestea mea începe cu bunicii din partea mamei, fiindcă pe ei i-am cunoscut ca ființe vii, în carne și oase; din trecutul îndepărtat al familiei, ei sunt oamenii vii pe care i-am atins, în ochii cărora m-am uitat, primii oameni de la care am învățat mult din tot ce sunt azi.

Am copilărit la ei acasă, în satul Coada Izvorului din județul Prahova, unde am avut norocul de a trăi viața la țară. Acolo, în casa și în curtea bunicilor, mi s-au întipărit în minte reguli de viață și principii sănătoase după care mă călăuzesc și acum. Fără să-mi dau seama, am preluat din acea lume esența ei. Era un sat cu drum de țărână, în care copiii umblau de dimineața până seara desculți, cu majoritatea caselor făcute din chirpici, cu oameni care munceau toată ziua la câmp sau acasă, îngrijind animale, ocrotindu-și copiii și acordându-și tihna de a petrece timp unii cu alții, de a se bucura împreună.

Cel mai efervescent spațiu din sat era „la bufet“, locul în care bărbații se adunau după o zi de muncă și stăteau la povești în fața unui țoi cu rachiu. Mi-aduc aminte cum Mamaia mă trimitea la bufet să-l aduc pe tataie acasă. El își mai întârzia plecarea de acolo păcălindu-mă cu un suc pe care îl beam stând sub masă, chipurile să fiu ferită de discuțiile celor mari. Însă atmosfera aceea, cu povești și vorbe deocheate, era deliciul după-amiezilor mele de copil. Era cel mai tare spectacol radiofonic. Auzeam vocile bărbătești și le vedeam doar genunchii noduroși, pantofii prăfuiți și bucățița de realitate întrezărită de sub fața de masă în carouri albe și roșii.

Era o vreme în care oamenii, dincolo de tovărășia din orele în care discutau și beau împreună la bufet, se

ajutau unii pe alții, se salutau pe drum chiar dacă nu se cunoșteau, participau toți la evenimentele importante din sânul unei familii (botezuri, nunți, înmormântări) și aveau un respect deosebit pentru pământ. În Coada Izvorului am învățat să umblu desculță și să-mi iau energia din iarba vie, unduitoare, răcoroasă de la roua dimineții, din pământul întors cu cazmaua, răscolit sau afânat cu sapa, sau din țărâna fină și moale, încălzită de soare; acolo am învățat să am grijă de animale. La început îmi era teamă de păsările de curte zgomotoase, de caprele încăpățânate, cu coarnele lor ascuțite și răsucite, de porcii cărora le plăcea să se tăvălească în nămol la orele amiezii, când arșița soarelui făcea să fiarbă aerul ca într-o uriașă căldare. Cu timpul, mi-am depășit frica și a început să-mi placă să le hrănesc; mi se părea că mă așteaptă, că-mi sunt recunoscătoare, că sunt pentru ele un fel de mamă care le poartă de grijă. În satul bunicilor am învățat că, dacă vrei o bucată de pâine pe masă, trebuie să muncești pentru ea, după cum rugăciunea și recunoștința pentru tot ce este pe masă erau ritualuri obligatorii. Timpul trăit acolo a fost pentru mine o șansă enormă pentru înțelegerea de mai târziu a vieții.

A fost, cu adevărat, un noroc să trăiesc la țară, în satul bunicilor mei, și să descopăr împreună cu ei o rânduială după care se poate trăi și astăzi. Am căpătat foarte devreme o înțelegere a ideii de comunitate, de

apartenență la un grup de oameni, observând și participând la tot ceea ce făceau împreună sătenii din Coada Izvorului. Îmi amintesc, de exemplu, că femeile mergeau împreună să spele covoarele și preșurile la gârli care trecea pe lângă sat: un fir de apă, când mai subțire și mai puțin adânc, când umflat de viituri, care poartă numele de Cricovu Dulce. Copiii fiind, ne bălăceam în apă pe sub covoare, le speriam pe femei și făceam tot felul de năzbâtii pe acolo. Era o lume în care asistam la ritualul curățeniei, al întâlnirii femeilor care, dincolo de activitatea în sine, vorbeau despre toate, se puneau la curent cu tot ce mai era nou în sat. Dacă se întâmpla ca o familie din sat să fie lovită de o nenorocire, toată lumea ajuta cu ce putea. Toți vecinii săreau să stingă un foc iscat din senin, un incendiu; după cum, dacă murea un om, bătrânele satului veneau să-l spele, să-i facă rânduielele de trecere și să ajute la ritualurile de îngropare. O mulțime de lucruri de făcut... Erau poftiți în curte, să mănânce la pomană, toți oamenii din partea locului – și venea cine putea, cine fusese apropiat de familia celui răposat, dar și cei de la coada satului, oamenii săraci, cei care din tot felul de motive erau socotiți marginali. La pomană erau cu toții poftiți.

În zilele de duminică și de sărbători, la biserică se strângea tot satul; toată lumea era acolo. Se oprea orice activitate și toți copiii mergeau la slujbă împreună cu

părinții sau cu bunicii. Oamenii trăiau într-un alt ritm pe vremea aceea...

Îmi amintesc cât de importante erau pentru noi ceasurile mesei, în care ne așezam la masa dreptunghiulară de lemn, acoperită cu mușama, să mâncăm. Tataia stătea în capul mesei, unde nu se așeza niciodată altcineva; acela era locul lui. În celălalt capăt se așeza Mamaia, care stătea mai mult în picioare pe lângă bărbatul ei și pe lângă noi, copiii, așezați de o parte și de alta a mesei. Mamaia răsturna pe un fund de lemn mămăliga aurie, vârtoasă, bine fiartă și puțin răscoaptă la sfârșit, când așeza ceaunul într-un loc al plitei în care focul era mai tare. O tăia cu ață, în formă de cruce, mai întâi în patru, apoi în bucăți mai mici, din care își lua fiecare să-și pună în strachina cu ciorbă de lobodă sau de știr, cu tocăniță de cartofi sau de legume cu puțină carne, în fasolea bătută sau mâncarea de fasole boabe. Dumicații de mămăligă aurii se afundau în ciorba acrită cu corcodușe sau dreasă cu smântână, dispăreau în sosul tocănițelor sau în mujdeiul de usturoi. Mâncarea bunicii avea un gust dumnezeiesc.

În memoria papilelor mele gustative, pe limbă și pe cerul gurii, încă stăruie aroma, gustul și textura brânzei proaspete pe care o făcea bunica din lapte muls în aceeași zi. Mă uitam la ea cum făcea brânza: pentru mine era alchimie, magie curată, era un ritual de preschimbare a laptelui lichid și alb-auriu într-un glob de